

Nr 6

Utlåtande i anledning av väckta motioner om stimulerande av gåvor till religiösa m. fl. ändamål.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 562 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 686 av herr *Hedlund m. fl.* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av behovet och möjligheterna att stimulera enskilda personer att lämna bidrag och gåvor till religiösa och ideella organisationers m. fl. insatser till förmån för allmännyttiga, humanitära och vetenskapliga ändamål, undervisning och kulturminnesvård m. m. i enlighet med vad i motionerna anförts.

I motionerna framhålles bl. a. betydelsen av enskilda personers insatser för olika samhällsnyttiga ändamål. Det numera höga skattetrycket försämrar emellertid de enskilda bidragsgivarnas möjligheter att göra sådana insatser. Det har hävdats, att stimulans till ökad givmildhet kunde ges genom att medge avdrag vid beskattningen. Denna metod skulle emellertid medföra en gradering icke efter angelägenhetsgrad utan efter givarnas ekonomi och skattekraft och måste därför avvisas.

Samhället har vid vissa tillfällen (främjande av cancerforskningen och insamlingarna »Sverige hjälper») stimulerat bidragsgivningen genom statliga anslag. Erfarenheterna har därvid varit goda och man kan ifrågasätta, om icke statsmakterna, sedan ändamålen närmare preciserats och en lämplig form för prövning av dessa ärenden tillskapats, årligen borde anslå skäligen belopp för stimulans av gåvor och bidrag till ändamål av den karaktär det här gäller. En tänkbar väg vore, att stimulansen skulle ges genom avdrag direkt på den statliga inkomstskatten, varigenom samhällets stöd bleve oberoende av bidragsgivarens inkomstförhållande.

Utskottet

I motionerna upptagna frågor har jämte vissa närliggande spørsmål behandlats av utskottet vid såväl 1961 som 1962 års riksdagar (utlåtandena nr 13/1961 och nr 2/1962). I sistnämnda utlåtande erinrade utskottet om att riksdagen vid upprepade tillfällen intagit den principiella ståndpunkten, att främjandet av allmännyttiga ändamål inte bör ske genom lättnader vid beskattningen utan i förekommande fall genom direkta bidrag från statens sida. Utskottet anförde vidare bl. a. att det arbete som nu utföres av många enskilda organisationer för främjande av de syften motionärerna ville till-

godose självfallet vore mycket värdefullt. Statsmakterna hade också i många fall lämnat och lämnade stöd i skilda former åt det frivilliga arbetet för olika ideella ändamål — även i sådana former som bidragit till att uppmuntra det enskilda givandet. Frågor härom hade emellertid bedömts från fall till fall med beaktande av föreliggande, särskilda omständigheter. Åtgärder av denna art krävde vidare en noggrann budgetteknisk prövning och en avvägning mot andra, angelägna behov som skall tillgodoses över budgeten. Utskottet fann lämpligt att intresset av åtgärder i motionernas anda även i fortsättningen finge tillvaratagas genom att konkreta förslag prövades i sedvanliga former. Någon utredning beträffande sådana, mera generellt syftande åtgärder, som motionärerna syntes avse, fann utskottet icke motiverad.

Utskottet får i övrigt hänvisa till sina ovannämnda utlåtanden nr 13/1961 och nr 2/1962.

Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag att avslå motionerna.

Då motionärerna icke anfört några nya omständigheter av beskaffenhet att böra föranleda ett ändrat ställningstagande från riksdagens sida, får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 562 och II: 686 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 februari 1963

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Möller*, Sörlin, Jonasson, Hedström, Eric Gustaf Peterson, Enarsson, Hellebladh, Ernst Olsson, Tage Johansson, fru Hamrin-Thorell, herr Lars Larsson och fröken Stenberg*;

från a n d r a kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Jacobsson i Sala, Dickson, fru Jäderberg, herr Svensson i Kungälv, fru Thunvall, herrar Nilsson i Båstekille, Lundmark, Keijer, Börjesson i Glömminge, Westberg och Larsson i Borrby.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Särskilt yttrande

av herr *Eric Gustaf Peterson* och fru *Hamrin-Thorell* samt herrar *Keijer* och *Westberg*.

Frågan om möjligheten att stimulera gåvor från enskilda personer till allmännyttiga ändamål, särskilt för religiösa, humanitära och vetenskapliga

insatser, har, såsom utskottet framhåller, upprepade gånger framförts i riksdagen.

I motionerna I: 562 och II: 686 anvisas några möjligheter till sådan stimulans. Däremot avvisas alternativet med avdrag vid inkomsttaxeringen, vilket med goda resultat genomförts i andra länder.

Vi anser att en förutsättningslös utredning av hela frågekomplexet borde komma till stånd, varvid olika tänkbara alternativ — inklusive avdragsmetoden vid inkomsttaxeringen — för stimulans av enskilda gåvor till berörda ändamål borde prövas. Då de nu förevarande motionerna inte intar en förutsättningslös ståndpunkt i fråga om metoderna, har vi således icke kunna biträda det i motionerna framförda yrkandet.

Reservation

av herrar *Jonasson, Ernst Olsson, Börjesson* i Glömminge och *Larsson* i Borrby, vilka ansett att utskottets utlåtande och hemställan bort ha följande lydelse.

Riksdagen har vid ett stort antal tillfällen haft att behandla frågor rörande samhällets stimulans av gåvor till allmännyttiga ändamål. De metoder som därvid varit i fråga har varit dels avdragsrätt vid beskattningen för lämnad gåva, dels motprestation av annat slag från samhällets sida.

Med undantag för vissa under krigsåren lämnade medgivanden till avdragsrätt vid beskattningen för gåvor till särskilda försvarsändamål och till hjälpkationer för krigshärjade länder har förslagen om avdragsrätt avvisats av riksdagen. Utskottet vill med hänvisning härtill erinra om den olikhet, som uppstår vid tillämpning av metoden med skatteavdrag. Ett bidrag från en person som vid beskattningen beröres av den s. k. 80-procentregeln, belastar denne mycket mindre än ett bidrag av samma storlek från en person i vanligt inkomstläge.

I fråga om stimulans från samhällets sida enligt de allmänna riktlinjer som förordats i motionerna vill utskottet erinra om att riksdagen vid några tillfällen beviljat anslag, avsedda som motprestation till på annat sätt hopbringade medel. För budgetåren 1953/54 och 1954/55 beviljades anslag till främjande av cancerforskningen, vilka skulle utgå med samma belopp som insamlades genom gåvor. Vid flera olika tillfällen har riksdagen därjämte beviljat anslag avsedda att utgöra motprestation till medel som inbringats genom insamlingarna »Sverige Hjälper». Det synes oomtvistat att åtskilliga andra ändamål är lika angelägna och behjärtansvärda. Det kan därför sättas i fråga om inte statsmakterna, efter det ändamålen närmare preciserats och en lämplig form för prövning av dessa ärenden ordnats, varje år bör anslå ett visst belopp till stimulans av gåvor av den art som åsyftas i motionerna. Utskottet tillstyrker således att de i motionerna berörda spörsmålerna närmare utredes. Härvid bör även den metod med avdrag på den stat-

liga inkomstskattens slutbelopp, som berörts i motionerna, bli föremål för prövning. De aktuella ändamåls angelägenhetsgrad måste givetvis beaktas liksom angelägenheten av en sådan utformning som ur bl. a. administrativ synpunkt är mest tillfredsställande. Valet av metod torde liksom den procentuella andel av gåvor och bidrag, som samhällets stöd skall utgöra, i viss utsträckning vara beroende av antalet ändamål och den totala omfattningen av samhällets stöd.

Åberopande det anförda får utskottets hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 562 och II: 686 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av behovet och möjligheterna att stimulera enskilda personer att lämna gåvor och bidrag till religiösa och ideella organisationers m. fl. insatser till förmån för allmännyttiga, humanitära och vetenskapliga ändamål, undervisning och kulturminnesvård m. m.